

Konverzia Israela Zollera – vrchného rabína Ríma – na katolícku vieru

Mikuláš Hučko

8. júla 2021 ✚ Cirkev ✚ Konvertiti

„Vy, ktorí ste sa narodili v katolíckom náboženstve, si neuvedomujete obrovský poklad, akým je viera a Kristova milosť, ktoré máte už od detstva. Zato človek, ktorý dospel k milosti viery po dlhom období hľadania, si uvedomuje veľkosť tohto daru a prežíva nesmiernu radosť z toho, že je kresťanom.“

Eugenio Zolli

Israel Zolli

zdroj: wikimedia commons

Pred 140 rokmi sa narodil Žid Israel Anton Zoller, ktorý po sedemdesiatich piatich rokoch života umrel ako katolík Eugenio Pio Zolli.

Rabín Israel Zolli je zabudnutou osobnosťou súčasných dejín vzťahov medzi judaizmom a katolíckou Cirkvou. „Vzácný človek, muž s kresťanskou dušou a s kresťanským duchom“, ako sa o ňom vyjadril páter Vittorio Marozzi, profesor antropológie na Gregoriane. „Kresťanom sa stal až po skončení vojny, aby to nevyzeralo ako vypočítavosť.“ Osobnosť postihnutá *damnatio memoriae* zo strany jeho spoluveriacich, ktorí ho **považujú za odpadlíka**. Na strane druhej sa jeho osobnosť stretáva **s rozpačitým mlčaním časti katolíckeho sveta**, ktorý na základe nepochopeného ekumenizmu dospel k záveru, že sa za každú cenu musí vyhýbať problémom, ktoré by mohli narušiť dobré vzťahy s príslušníkmi iných vierovyznaní.

Profesor Zolli vyhľadal pátra Paola Dezzu SJ, rektora Gregoriánskej univerzity, a požiadal ho o krst 15. augusta 1944, keď už do Ríma vtrhli anglo-americké jednotky (4. júna 1944) a Židia sa už nemali čoho báť a Zollimu tak nikto nemohol vytknúť, že hľadal ochranu pred možným prenasledovaním.

„Oveľa vyšší a ušľachtilejší motív viedol prof. Zolliho do mojej kancelárie – píše páter Dezza – (...) neprišiel ma požiadať o hmotnú pomoc, ale aby sa mi zdôveril so svojím úmyslom stať sa kresťanom. „Otče – povedal mi – moja otázka krstu nie je niečo za niečo. Prosím o vodu krstu a o nič iné. Som chudobný, nacisti mi zobrali všetko. Je mi to jedno, budem žiť chudobný,

zomriem chudobný, dôverujem v Prozretelnosť.“

Pri súkromnom krstnom obrade v kaplnke Santa Maria degli Angeli Israel Zolli a jeho manželka Emma Majonica boli prijatí do katolíckej Cirkvi, čo v tom čase vzbudilo veľkú pozornosť zďaleka nielen talianskej verejnosti. Mladšia dcéra Miriam vstúpila do Cirkvi o rok neskôr. V tom čase 64-ročný Zolli bol už sedem rokov hlavným rabínom Ríma. **Na počesť pápeža Pia XII. prijal krstné meno Eugenio.**

Ani jeho kolegovia rabíni, ani jeho veriaci nemali tušenie, že Zolli plánuje konvertovať na katolicizmus. Deväť mesiacov pred svojím krstom, 4. júna 1944, Zolli slúžil na sobotňajšom obrade v ústrednej rímskej synagóge na pamiatku padlých vo vojne a na oslavu oslobodenia Ríma spod nemeckej okupácie. Na tomto obrade sa zúčastnilo niekoľko tisíc ľudí. Zolli vo svojom príhovore ponúkol posolstvo nádeje a omladenia: „*Všade na zemi tečie Ábelova krv, krv nevinného Ábela, ktorého zabil Kain. Napriek tomu budeme obnovovať ruiny a rekonštruovať na ruinách.*“ Rabínove slová v ten deň mnohých dojali k slzám. Pri tej príležitosti verejne ďakoval Piovi XII. a vyjadril mu vďačnosť židovskej komunity za všetku pomoc, za skrývanie a ochranu židov počas nacistickej perzekúcie. Vzápätí, 25. júla 1944, sa rabín poďakoval pápežovi na súkromnej audiencii aj úradne. „**Židia dlhujú pápežovi Piovi XII. veľkú vďaku za všetko, čo pre nás urobil,**“ povedal rabín Zolli.

Židovskí kritici však považovali jeho odpadnutie za náhle a nečakané a Zolliho vykresľovali ako zbabelca a oportunistu, ktorý opustil rímsku židovskú komunitu. V rímskej synagóge bol vyhlásený niekoľkodňový prísny pôst za „apostatu“, členovia židovskej komunity nosili smútočné šaty, množili sa telefonáty plné urážok a hrozieb. Celá Zolliho rodina sa musela okamžite vysťahovať z bytu v rímskom ghette. „*Stratili sme všetko, čo na tomto svete materiálne možno stratiť. Musíme si hľadať prácu. Ale Boh nám pomôže,*“ napísal Zolli.

Kto bol Eugenio Zolli? Bol to Žid poľského pôvodu; narodil sa v Brodji v Haliči pred stoštyridsiatimi rokmi (17. septembra 1881), jeho rodné meno bolo Israel Zoller. Matka pochádzala z rabínskej rodiny, v ktorej boli vyše štyroch storočí rabíni. Mladý Israel najskôr navštevoval univerzitu vo Viedni, potom vo Florencii, kde vyštudoval filozofiu a súčasne študoval na rabínskej vysokej škole. V roku 1911 bol menovaný za vicerabína v Terste, meste, ktoré vtedy patrilo k Rakúsko-Uhorskej monarchii. A v roku 1913 sa oženil s Adelou Litwakovou. Onedlho však jeho manželka pri pôrode ich dcéry Dory zomrela a Zolli začal dcérku vychovávať sám. Vieme o ňom, že bol pozorný a starostlivý otec.

Keď sa Terst stal talianskym mestom, miestne authority ho požiadali, aby prijal miesto vrchného rabína. Ich prosbe vyhovel. V rokoch 1918 – 1938 sa venoval pomoci pre utečencov, písal články pre viedenské časopisy a viedol katedru hebrejskej a semitskej literatúry na univerzite v Padove. Judith Cabaudová v knihe *Rabín, ktorého premohol Kristus*, píše, že jeho prednášky priťahovali davy študentov, medzi iným aj seminaristov. Dokonca sa zachovali svedectvá o tom, ako sa **seminaristi, čiže budúci katolícki kňazi, modlili za Zolliho**, ktorý ich očaril. Jeden z nich o Zollim napísal, že mal lásku k pravde, averziu k absolutizmu a k fanatizmu.

Po smrti prvej manželky sa oženil s Emmou Majonicou, s ktorou mal dcéru Miriam, a obe ho nasledovali v jeho zázračnom obrátení. V roku 1933 dostal talianske občianstvo a zmenil si priezvisko z Zollera na Zolli. Katedru hebrejského jazyka a literatúry získal na univerzite v Padove. „*O niekoľko rokov neskôr sa však pod tlakom Nemecka rozpútala antisemitská kampaň aj v Taliansku a ťažkosti sa začali aj pre*

Zolliho, ktorý sa musel vzdať vyučovania.“ V roku 1940 bol menovaný za vrchného rabína Ríma. Bohužiaľ, s okupáciou Ríma Nemcami 8. septembra 1943 sa situácia pre Židov rýchlo zhoršila.

Keď 10. septembra 1943 Nemci obsadili Rím, Zolli sa usiloval zaistiť bezpečnosť rímskych Židov. Pomáhal im skrývať sa alebo utiecť do menej nebezpečných oblastí. Jeho vtedy schovali dvaja kresťanskí snúbenci, neskôr našiel úkryt pre seba a celú svoju rodinu v príbytku katolíckeho kňaza Gosselina Birolu.

Rabín Zolli videl, že Pius XII. premenil Vatikán na azylové mesto, ktoré poskytovalo ochranu masám utečencov, vrátane Židov. Pápež dal pokyn na otvorenie kostolov a kláštorov, Židia sa ukrývali aj v budovách cirkevného štátu, ale aj v pápežovom letnom sídle Castel Gandolfo, takže sa ich takto zachránilo niekoľko tisíc (podľa talianskeho historika Renza del Felice sa ich zachránilo štyri a pol tisíca).

Na konci júla 1944 bol Zolli pripravený urobiť krok a stať sa kresťanom. *„Počas obdobia utrpenia stál pri svojich spoluvercoch... a akonáhle sa vrátil mier a pokoj... mohol sa ticho utiahnúť a nasledovať hlas Pána.“*

Hoci Zolli dlhé roky stále čítaval Starý zákon, raz sa len tak, na skúšku, pre porovnanie, „pustil“ aj do evanjelií. A práve toto porovnanie ho presvedčilo, že Starý a Nový zákon patria k sebe. *„Je to rovnaké svetlo, ktoré vyžaruje z proroka Amosa, stáva sa intenzívnejšie v nádherných predpovediach Izaiáša a končí sa veľkou žiarou evanjelia,“* napísal.

Počas modlitby sa osobne stretával s božskou osobou ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Krista. Vo svojej autobiografii napísal: *„Každý večer som otváral Bibliu na náhodnom mieste, aby som si našiel v Starom alebo Novom zákone text na meditáciu. Čítal som všetko, čo som našiel, bez ohľadu na to, kde sa to nachádzalo. Takto sa mi osoba Ježiša a jeho učenie stali najmilšími, pričom som nemal pocit, že siaham po zakázanom ovocí.“*

Chcel sa nenápadne pripraviť na svoj vstup do katolíckej Cirkvi a vyhnúť sa konfliktom a publicite. Prvá vec, ktorú bolo treba urobiť, bolo odstúpenie z úradu rabína. Poslednú celebráciu tam viedol na sviatok zmierenia *Jom Kippur*, v mesiaci september. V ten deň, keď sa ostatní modlili a spievali, nedokázal povedať ani slovo. Zdalo sa mu, že je uprostred zelenej lúky, videl Ježišovu postavu oblečenú v bielom plášti, ktorá vyžarovala nevýslovný pokoj, zatiaľ čo v jeho srdci znel hlas: *„Tu si naposledy.“*

Zolli po svojom krste vysvetľoval, že Starý zákon je zašifrovaný telegram, ktorý Boh dal ľuďom, pričom **jediným kódom na dešifrovanie jeho obsahu je Ježiš Kristus**, pravý Boh a pravý človek.

Judith Cabaudová píše, že: *„Hlboké presvedčenie o pravde kresťanstva sa pretavilo do vrúcneho života vysokej duchovnosti. V mesiacoch, ktoré strávil na Gregoriane a v uzavretom a spokojnom spôsobe života... intenzívne prežíval svoje kresťanstvo.“*

Každé ráno prichádzal do kaplnky na svoju sv. omšu – cituje pátra Dezzu SJ – a pristupoval k Eucharistii a potom dlho zotrúval v modlitbe, takže, keď som ho raz vyzval, aby raňajkoval: *„Otče – zvolal – v kaplnke s Pánom je tak dobre, že by som odtiaľ najradšej nikdy neodchádzal.“*

Zomrel 2. marca 1956 a jeho smrť bola viac než symbolická, pretože zomrel v prvý piatok mesiaca o tretej hodine, teda v rovnakom čase, ako Kristus, ktorého sa rozhodol nasledovať.

Jeho pozostatky sú uložené na cintoríne Campo Verano a na jeho náhrobnom kameni je nápis: „
Zomierame v Pánovi, patríme Pánovi...“

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/konverzia-israela-zollera-vrchneho-rabina-rima-na-katolicku-vieru/>